

GÖTEBORGSKA LOKALPOLITIKER – MER KÄNDA ÖVER TID MEN INTE MER UPPSKATTADE

SÖREN HOLMBERG

”Be different, be original: that’s what makes a popular politician”. Det menade Bätminstone redaktören för tidskriften *Spectator* inför valet till det brittiska parlamentet 2015 (Chancellor, 2015). Andra röster har hävdad att det är politiker som vågar vara modiga i sina beslut som blir mest populära och har störst chans att bli återvalda, framför allt när det gäller kommunpolitiker (Nyrenström Gidehag, 2014). Men riktigt så enkelt förhåller det sig sällan i realiteten. För att överhuvudtaget bli föremål för uppskattning – eller impopularitet, för den delen – krävs att väljarna har kännedom om de politiker som är verksamma i den egna kommunen.

Rubriken på det här kapitlet skulle kunna beskrivas som ett slags hypotes kring förhållandet mellan kännedom om politiker och deras popularitet. Den sociala inlärningsteorin (SIL) säger att exponering för någonting leder till ökad kännedom, och det gäller särskilt om exponeringen är långvarig eller intensiv. Ju längre och mer fokuserad exponering desto bättre kännedom (Banduras 1977). I vårt fall när det gäller kommunalpolitiker är förväntan att de skall bli mer välkända ju längre de sitter kvar som förtroendevalda. I tidigare studier om göteborgska lokalpolitiker och på regionalpolitiker i Västra Götaland respektive i Region Skåne har vi funnit resultat i enlighet med denna förväntan. Lång och trogen tjänst har belönats med en något ökad kännedom för de aktuella politikerna (Holmberg 2006, 2012).

Men den sociala inlärningsteorin gäller för kännedom och inte nödvändigtvis för popularitet. Om verkligheten överensstämmer med teorin skall varaktig tjänstgöring enligt SIL göra att politiker blir mer kända bland allmänheten. Hur det bör gå med uppskattningen säger SIL-teorin däremot inget om. Den kan öka likväl som minska. Normativt sett vore det dock rimligt att anta att populariteten bör öka. Att politiker som blir återvalda gång efter gång tappar i uppskattning kan inte vara särskilt funktionellt för demokratin. Politiker som blir allt mindre gillade bör åtminstone i teorin inte bli omvalda. Det är istället politiker som gör ett jobb som röner ökad uppskattning som bör bli omvalda. Och det gäller speciellt bland politikernas egna väljare. Något är bakvänt i ett parti om politiker som hela tiden tappar i uppskattning bland de egna väljarna trots det gång på gång blir åternominerade och omvalda.

En *normativt* önskad demokratisk hypotes är alltså att politiker skall bli mer uppskattade ju längre de tjänstgör, och det speciellt inom de egna leden, bland det egna partiets väljare.

I det följande skall vi testa de två hypoteserna – den faktiska om ökad kännedom över tid och den normativa om ökad popularitet över tid. Gruppen i fokus är ledande kommunala politiker i Göteborg som varit verksamma någon gång under åren 1994-2016. Som jämförelse har vi tidigare genomfört motsvarande prövning av hypoteserna bland ledande regionpolitiker i Västra Götaland 1998-2015 respektive i Region Skåne 2004-2015 (Holmberg 2016, 2017).

Samma undersökningsmetod har tillämpats i samtliga studier. Ett antal ledande politiker har valts ut – oftast en per parti – och presenterats för respondenterna i respektive SOM-undersökning. De utvalda politikerna har introducerats med enbart för- och efternamn; inga partibeteckningar. De svarande i SOM-undersökningarna har sedan fått indikera om de känner till de aktuella politikerna och - för dem de säger sig känna till - ange hur mycket de ogillar eller gillar dem. Svarsskalan går från -5 (ogillar) till +5 (gillar). Resultatredovisningen har förenklats genom att de erhållna medeltalen i olika grupper har multiplicerats med tio. Vi får på så sätt en mer lättförståelig popularitetsskala mellan -50 (max ogillande) och +50 (max gillande).

Inte välkända, men inte okända

Svenska folket känner väl till sina hövdingar på nationell nivå. Partiledarna har höga kännedomssiffror, i 90-procentsklassen om de inte är alldeles nya. Ledande statsråd som finans- och utrikesministrar, liksom statsministrar är också välkända bland de många människorna (Oscarsson och Holmberg 2016). Men sedan blir det snabbt sämre. Kännedomen om exempelvis riksdagsledamöter är idag klart under 50 procent och har varit på nedgång under många år (Oscarsson och Holmberg 2015). Bland de minst kända politikerna återfinns också lokala och regionala förtroendevalda. Svensk demokrati är partibaserad, inte grundad på enskilda ledande politiker. Det är nödvändigtvis inte ett bekymmer att politikerna som personer inte är så kända. Huvudsaken är att partierna och deras politik är bekanta för väljarna. Men det är klart att det inte är en nackdel om även enskilda politiker är kända bland väljarna.

Tabell 1 Kännedom om ledande politiker i Göteborg, 1994–2016 (procent)

Politiker (parti)	Andel bland samtliga																				
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016
Göran Johansson (S)	79	82	81	75	85	75	75	80	74	75	72	76	83	77	81	74	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	60	63	66	69	69
Johnny Magnusson (M)	69	66	61	56	63	56	56	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	59	65	56
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	53	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	32	34	38	37	36	40	47	46	49	47	52	-	-	-	-
Margita Björklund (FP)	44	50	44	43	48	44	47	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zachrisson (FP)	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	43	49	44
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	12	21	24	24	26	27	35	36	48	47	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	38	47	39
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	25	30	30	29	33	34	41	45	41
Claes Roxbergh (MP)	42	43	33	28	38	33	36	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	27	37	-
Kerstin Svensson (S)	32	39	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	22	28	-	-	-	28	24	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	26	18	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
Ture Jacobsson (KD)	22	24	18	16	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	21	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	23	20	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	20	15	17	21	19	16	18	20	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	22	17	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	21	21	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	20	16	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	10	16	18	15	17	18	20	-	-	-	-
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15	16	17	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	16	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	12	14	14	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-

Kommentar: Resultaten visar andelen göteborgska svars personer som *inte* kryssat för "personen är okänd för mig" och som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillarskala i de västsvenska SOM-undersökningarna. Procentbasen är definierad som samtliga personer som besvarat enkäterna i Göteborg. Efter kännedomsfrågan tillfrågades undersökningspersonerna vad de tyckte om politikerna på en gillar-ogillarskala mellan -5 och +5. Ett "-" anger att politikerna i fråga inte ingick i det årets studie medan en "*" anger att antalet svars personer är mycket begränsat. Partisympatierna har mätts med hjälp av en fråga om bästa parti alternativt en fråga om bästa parti i rikspolitiken; bästa parti i Göteborg 2016.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2015 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Tabell 1 forts

Politiker (parti)	Andel bland egna partiets sympatisörer																				
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016
Göran Johansson (S)	83	84	85	83	83	76	76	79	75	79	80	76	80	77	81	73	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	61	62	61	63	64	-
Johnny Magnusson (M)	78	74	68	66	71	65	67	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	87	76	75
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	52	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	37	42	48	56	55	45	58	52	61	56	62	-	-	-	-	-
Margita Björklund (FP)	52	54	52	54	56	57	69	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zachrisson (FP)	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	50	64	49
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	13	21	29	22	23	18	41	38	39	55	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	31	40	46	36	47	45	53	63	69
Claes Roxbergh (MP)	30	39	27	27	45	35	42	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	31	46	-
Kerstin Svensson (S)	35	47	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	-	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	30	27	-	-	-	28	29	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	28	24	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32
Ture Jacobsson (KD)	*	*	*	*	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	27	-	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	39	15	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	30	19	20	29	30	16	16	25	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	24	25	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	29	18	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	11	9	27	24	25	42	*	33	-	-	-	-	-	-
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	16	26	26	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	*	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	12	11	20	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-

Tabell 2 Populära och mindre populära Göteborgspolitiker, 1994–2016 (medeltal)

Politiker (parti)	Medeltal bland samtliga																					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	
Göran Johansson (S)	+17	+24	+19	+14	+10	+9	+14	+16	+10	+8	+12	+19	+22	+19	+21	+18	-	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+12	+13	+7	-2	-8	-	-
Johnny Magnusson (M)	-1	+4	+5	+7	+7	+5	+7	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+6	+7	+5	-
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	+3	+3	+4	+4	+5	+9	+6	+5	+8	+6	+9	-	-	-	-	-
Margita Björklund (FP)	+3	+5	+8	+8	+8	+8	+9	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zackrisson (FP)	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+6	+3	+1	+1
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+1	-3	-3	-2	-3	0	-4	-11	-16	-	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+3
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	0	-1	-
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+3	+6	+5	+4	+7	+5	+1	+5	+4	-
Claes Roxbergh (MP)	-1	-1	+0	-2	-0	-5	-4	-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	-3	-	-
Kerstin Svensson (S)	+1	+1	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+7
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+5	-	-	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-5
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	-1	+0	-	-	-	+1	-2	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	+2	-1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4
Ture Jacobsson (KD)	-2	+0	+0	+1	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-10	-6	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4	-13	-6	-	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	+2	+1	-2	+1	+3	+2	-1	+1	+4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	-0	+2	-0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-2	-1	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-11
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+3	+2	+3	+5	+3	+4	-	-	-	-	-
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+0	+1	-1	-1	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	+2	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-1	-2	-1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	-	-	-	-	-

Kommentar: Frågan lyder: "Var skulle du vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?" Resultaten visar medeltalsvärden (gångar 10) på en gillar-ogillar skala med värden mellan -5 och +5. Egna partiets sympatisörer har precis som i tabell 1 definierats med hjälp av svaren på en fråga om bästa parti. En asterisk (*) indikerar för få svarspersoner.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2015 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Tabell 2 forts

Politiker (parti)	Medeltal bland egna partiets sympatisörer																					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	
Göran Johansson (S)	+31	+36	+31	+27	+29	+27	+26	+27	+26	+25	+27	+29	+35	+31	+31	+32	-	-	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Johnny Magnusson (M)	+22	+24	+21	+20	+22	+21	+22	+20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+12	+13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	+16	+14	+21	+16	+18	+18	+18	+18	+20	+17	+19	-	-	-	-	-
Margita Björklund (FP)	+9	+23	+24	+24	+24	+20	+17	+19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zackrisson (FP)	+11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+16	+8	+5	+4	+8	+15	+8	+15	+8	-	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Roxbergh (MP)	+19	+11	+17	+19	+17	+13	+5	+8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerstin Svensson (S)	+8	+10	+16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	+23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulf Kamne (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	+4	+10	-	-	-	+6	+5	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	+3	+8	+12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ture Jacobsson (KD)	*	*	*	*	+15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	+4	+7	+4	+10	+15	+16	+8	+20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	+6	+3	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+15
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	+3	+11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Stina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+27
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+9	*	*	*	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	+2	+6	+1	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-

Resultaten i tabell 1 bekräftar bilden av föga kända lokalpolitiker. Göteborgs ledande kommunpolitiker är inte särskilt välkända. Endast en göteborgspolitiker är känd av majoriteten av göteborgare i mätningen 2016. Det är David Lega (KD) med en kännedom på 56 procent. Därefter kommer Göteborgs nya ordförande i kommunstyrelsen Ann-Sofie Hermansson (S) med 47 procent följd av oppositionsledaren Jonas Ransgård (M) med 44 procent. I kännedomsbotten återfinns Feministiskt

Initiativ Stina Svensson med en kännedom på 20 procent och Lars Hansson (SD) med 21 procent (Solevid och Arkhede 2017). Den genomsnittliga kännedomen för göteborgspolitikerna 2016 är 36 procent. En låg siffra kan det tyckas.

Men i jämförelse med hur kända regionpolitiker är kan göteborgspolitikerna yvas. Kännedomen när det gäller Västra Götalands ledande förtroendevalda ligger i genomsnitt på 22 procent i den senaste mätningen 2015. I Region Skåne är resultatet ännu sämre med ett kännedomssnitt på 18 procent år 2015. Dock, om vi jämför över tid kan inte dagens lokalpolitiker i Göteborg yvas över sitt kändisskap. Kommunpolitikerna 1994 och 1995 var mer kända i genomsnitt för göteborgarna än dagens. För något över tjugo år sedan uppvisade ledande göteborgspolitikerna kännedomssiffror på i snitt 44 procent, mot 36 procent 2016. Det innebär att redan relativt okända politiker har blivit än mer okända.

I Göteborg har det endast funnits en lokalpolitiker med kännedomssiffror nästan i klass med partiledarnas. Hans namn var Göran Johansson (S). Han nådde flera gånger en kännedom på över 80 procent under de år han mättes i SOM-undersökningarna. Närmast därefter i hög kännedom kommer Annelie Hulthén (S) och Johnny Magnusson (M), båda med 69 procent som bäst. Signifikativt nog har alla de tre mest välkända göteborgspolitikerna varit ordförande i kommunstyrelsen och därmed makthavare nummer ett i Göteborg. Svenska väljare känner till sina hövdingar, även de lokala.

Det vore kanske inte helt orimligt att tro att även relativt okända politiker skulle var någorlunda populära bland dem som känner till dem. Men så är det inte. De göteborgska lokalpolitikerna är inte särskilt uppskattade bland de göteborgare som hävdar att de känner till dem. I mätningen 2016 är Martin Wannholt (D) och David Lega (KD) mest populära med resultat på +7 respektive +5 på en skala mellan -50 till +50. Ann-Sofie Hermansson (S) uppnår +3 i sin första mätning som kommunstyrelsens ordförande. En bit kvar till Göran Johanssons (S) bästa resultat på +24 år 1995 eller Annelie Hulthéns (S) högsta popularitetssiffra på +13 år 2010. På nedre delen av popularitetsrangordningen finner vi Lars Hansson (SD) med -11, Ulf Kamne (MP) med -5 och Daniel Bernmar (V) med -4. Lars Hanssons (SD) resultat är ett av de lägsta som har uppmätts i Göteborg. Endast Kia Andreasson (MP) år 2014 med -16 och Mikael Jansson (SD) med -13 år 2010 har uppnått lägre popularitetssiffror i SOM:s göteborgsstudier.

Den genomsnittliga popularitetsnivån för 2016 års göteborgska lokalpolitiker är +/-0. Motsvarande resultat var +2 år 1994 och +4 år 1995. Göteborgs lokala politiker förefaller alltså inte bara ha blivit mindre kända. De tycks också ha blivit mindre uppskattade. När det gäller populariteten ligger kommunpolitikerna i Göteborg på ungefär samma nivå som än de okända regionpolitikerna. Västra Götalandspolitikerna och skånepolitikerna genomsnittliga uppskattning i mätningarna 2015 är ungefär densamma som göteborgspolitikernas 2016, det vill säga kring +/-0 eller strax under.

Blir det bättre ju längre politikerna sitter kvar?

Svaret på frågan om göteborgska kommunalpolitiker blir mer kända över tid är positivt. Genomsnittligt ökar graden av kännedom med 6 procentenheter bland samtliga göteborgare och med 12 procentenheter bland politikernas sympatisörer i det egna partiet. Undersökningsperioden är 1994-2016 och vi har studerat de fullmäktigeledamöter som deltagit i minst fem mätningar. Med ett dylikt kriterium får vi med sammanlagt tolv politiker i hypotestesten. Vår hypotes härledd från SIL-teorin är att kännedomen skall öka över tid. Och prövningen visar att den *de facto* gör det i det göteborgska fallet; alltså är hypotesen bekräftad. Den slutsatsen stärks ytterligare när vi kan visa att resultaten ser likadana ut både bland regionpolitiker i Västra Götaland och i Skåne. Även bland regionpolitiker ökar kännedomen över tid, om än inte lika mycket som bland lokalpolitikerna i Göteborg. Det är kanske en effekt av att regionpolitiken är mer anonym jämfört med kommunpolitiken.

Tabell 3 Social inläring: Genomsnittlig förändring i lokala/regionala politikernas kännedom och popularitet över tid (medeltal)

	Kännedom		Popularitet	
	Samtliga	Egna partiets väljare	Samtliga	Egna partiets väljare
Västra Götaland 1998 – 2015	+5	+6	-1	-0
Skåne 2004 – 2015	+4	+8	+1	+1
Göteborg 1994 - 2016	+6	+12	-1	+0

Kommentar: Resultaten visar snittförändring i kännedom (mellan max -100 och max +100 procentenheter) och popularitet (mellan max -100 och max +100). I VG och Göteborg ingår endast politiker som deltagit i minst fem mätningar; medeltal för de två första mätningarna jämförs med medeltal för de två sista. I Skåne ingår politiker som deltagit i minst tre mätningar; första och sista mätning jämförs. Antalet ingående politiker är 11 i Västra Götalandsregionen, 7 i Region Skåne och 12 i Göteborgs Stad.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1998–2015, den sydsvenska SOM-undersökningarna 2004–2015, SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

I alla tre testerna ökar kännedomen något mer på politikernas hemmaplan, bland de egna väljarna. Också det ett förväntat resultat. Bland de egna bör politikernas exponering vara mer frekvent och intensiv. Det är faktorer som enligt SIL-teorin skall ge effekt på kännedomen. Storleken på effekterna kan man däremot fundera över. De förefaller inte överdrivet stora. Kännedomen bland exempelvis det egna partiets sympatisörer ökar endast med +6 till +12 procentenheter, och det ofta från

en låg startnivå. Bland samtliga svarande är motsvarande ökning mindre, från +4 till +6 procentenheter. SIL-effekten på kännedom är inte särskilt imponerande. Den finns där men är genomsnittligt modest.

Vår önskehypotes, det vill säga vår normativa förhoppning att politikerna över tid skulle bli mer uppskattade, speciellt bland de egna väljarna, får inget stöd i analyserna – inte i Göteborg, inte i Västra Götaland, inte i Skåne. I tre analyser av tre möjliga förändras inte politikernas popularitet, varken uppåt eller nedåt. I genomsnitt i alla våra tre jämförelser förändras politikernas uppskattning mellan -1 till +1 enheter över tid. Det vill säga i praktiken ingen genomsnittlig förändring alls. Resultaten ser likadana ut bland samtliga svarande som bland politikernas egna sympatisörer – politikerna blir *inte* mer uppskattade över tid. Den normativa hypotesen får alltså inget stöd.

Ett rimligt om än kanske dystert resultat

Analysen i det här kapitlet visar att lokal- och regionalpolitiker blir något mer kända över tid. Det är ett resultat som går i enlighet med hypotesen härledd ur den sociala inlärningsteorin. Men vår normativa önskehypotes att politikerna också skulle bli mer uppskattade över tid får däremot inget stöd. Politikerna blir mer kända över tid, men alltså inte mer populära. Det kan tyckas som ett dystert resultat, speciellt när det gäller politikernas hemmaplan. De kämpar på i sin roll som förtroendevalda och tjänar folket och partiet och blir mer kända, men trots det resulterar det inte i någon ökad uppskattning. Å andra sidan resulterar det inte heller i någon minskad uppskattning, vilket kanske kan vara någon tröst. Men det bekymmersamma är naturligtvis ändå bristen på en ökad uppskattning. Om man gör ett bra jobb vore det väl rimligt att få utdelning i form av växande popularitet? Men så är alltså inte fallet. Ska vi då dra slutsatsen att politikerna inte gör ett bra jobb? Eller är det väljarna som är överdrivet negativa och snåla med att visa sin uppskattning? Svaret är på intet sätt givet. Hur som - otack är lokal- och regionalpolitikernas belöning.

Referenser

- Bandura, Albert (1977). *Social Learning Theory*. New York: General Learning Press.
- Chancellor, Alexander (2015). Be different, be original: that's what makes a popular politician. *The Spectator*, 28 mars 2015.
- Holmberg, Sören (2006). Skåne har få kända och populära politiker. I Nilsson, Lennart (red) *Nya gränser. Skåne*. Göteborg: SOM-institutet.
- Holmberg, Sören (2012). Populärast i test. I Bergström, Annika (red) *Västsvensk vardag*. Göteborg: SOM-institutet.
- Holmberg, Sören (2016). Vi vill ha kända och populära politiker. I Harring, Niklas & Bergström, Annika (red) *Hållbarhetens horisont*. Göteborg: SOM-institutet.

- Holmberg, Sören (2017). Brist på kända och populära regionpolitiker. I Andersson, Ulrika (red) *Slutna rum och öppna landskap*. Göteborg: SOM-institutet.
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2016). *Svenska väljare*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2015). *Swedish Voting Behavior*. Göteborg: Valforskningsprogrammet.
- Nyrenström Gidehag, Anton (2014). *Vilken effekt har ett förbättrat företagsklimat på röstutfallen i Sveriges kommuner?* Stockholm: Reforminstitutet.
- Solevid, Maria och Arkhede, Sofia (2017). *SOM-undersökningen i Göteborg 2016*. Göteborg: SOM-institutet.